

**COMPENSATION FOR DAMAGE DUE
TO THE INITIATED MILITARY AGGRESSION**

**ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ
ЧЕРЕЗ РОЗПОЧАТУ ВОЄННУ АГРЕСИЮ**

Lehkova V. A.

*3rd year student
Mariupol State University
Kyiv, Ukraine*

Легкова В. А.

*студентка III курсу
Маріупольський державний
університет
м. Київ, Україна*

Необхідно відмітити, що чинний Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) не містить офіційного визначення терміна «шкода», до того ж законодавець додатково оперує поняттям «збитки». Так, стаття 11 ЦК України однією з підстав виникнення цивільних правовідносин називає завдання шкоди. Найбільш послідовно ЦК України використовує поняття шкоди в розділі, присвяченому деліктним зобов'язанням [1].

Слід погодитися з думкою І.В. Бурлаки, яка зазначає, що відшкодування шкоди можна розглядати принаймні двоєю: по-перше, як засіб захисту порушених цивільних прав та інтересів, по-друге, як міру цивільно-правової відповідальності [5, с. 88]. З іншої точки зору цілком природним видається загальний принцип вини, згідно з яким на особу не може покладатися неоднаковий тягар майна, якщо вона не відповідає за заподіяну шкоду. Проаналізувавши чинне законодавство, можна констатувати, що чинне законодавство не містить прямого визначення поняття «шкода».

Аналізуючи думки науковців щодо визначення поняття відповідальності за шкоду, можна побачити, що підставами відповідальності за шкоду є: наявність шкоди у потерпілої особи; протиправна поведінка заподіювача шкоди; причинно-наслідковий зв'язок між проступком і шкодою; наявність вини особи, яка завдала шкоди.

Загальні засади компенсації та відшкодування шкоди потерпілим від надзвичайних ситуацій (у тому числі воєнних дій) закріплені у Кодексі цивільного захисту України). Зокрема, відповідно до ст. 86 Кодексу забезпечення житлом постраждалих, житло яких стало непридатним для проживання внаслідок надзвичайної ситуації, здійснюється шляхом надання житлових приміщень з фонду житла для тимчасового проживання, будівництва або закупівлі житлових будинків для постраждалих за рахунок державних коштів за умови добровільної передачі постраждалими зруйнованого або пошкодженого житла місцевим

державним адміністраціям або органам місцевого самоврядування, суб'єктам господарювання [2]. При цьому, постраждалі, яким виплачено грошову компенсацію за зруйновану або пошкоджену квартиру (житловий будинок), житлом за рахунок держави не забезпечуються.

Також, приведемо деякі приклади судової практики у сучасності з даної теми:

1. Справа № 338/929/22 від 14 березня 2023 року (про відшкодування моральної шкоди) [4].

Позовні вимоги обґрунтовуються тим, що внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, місто Харків, де проживали позивачі, зазнавало постійних обстрілів та бомбардувань, що завдало їм моральної шкоди, оскільки вони були змушені залишити свій дім та переїхати.

Результатом збройної агресії для них стали втрата належного майна та житла, підтримки та надії на повернення додому. Позивачі оцінюють завдану їм моральну шкоду у розмірі 1233312,50 грн., що становить 35000 євро, на кожного позивача.

Отже, враховуючи вид (вимушена незапланована зміна місця проживання в інший регіон України у зв'язку з небезпекою для життя та здоров'я) та тривалість вимушених змін у житті позивачів (більше 1 року), глибину емоційного переміщення позивачів у зв'язку з небезпекою для життя та здоров'я. А саме: страждань, шкоди підприємницьким, родинно-побутовим зв'язкам позивачів за місцем їх тривалого проживання в м. Харкові, заподіяних позивачам внаслідок збройної агресії Російської Федерації, що призвело до погіршення їх здатності реалізувати свої звички та бажання, характер заподіяної майнової шкоди та суд визначає розмір компенсації, враховуючи можливість їх відшкодування та враховуючи вимоги розумності та справедливості, суд визначає розмір компенсації моральної шкоди в сумі сумі 1 233 312 грн. 50 коп., що становить 35 000 євро, що підлягає стягненню на користь кожного з позивачів.

2. Справа №760/18699/20 2/760/2769/23 від 14 березня 2023 року. До суду надійшов позов до Російської Федерації про відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України у розмірі 300 000 грн [3].

Судом встановлено, що внаслідок збройної агресії Російської Федерації та окупації частини території України, починаючи з лютого 2014 року, позивач особисто зазнав значних душевних страждань, що призвело до погіршення його життєвого тону та загального самопочуття. буття. Це негативно вплинуло на стосунки позивача з оточуючими та призвело до порушення нормальних життєвих стосунків, заподіяння позивачу моральної шкоди.

Позов до Російської Федерації про відшкодування моральної шкоди, завданої позивачу внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України – задовольнити.

Проаналізувавши судову практику та теоретичні положення, можемо зробити висновок, що серед шляхів захисту порушеного права після 24 лютого 2022 року виокремлено звернення:

1. До Європейського суду з прав людини проти рф;
2. До суду України проти рф;
3. До Комітетів ООН проти рф.

Серед проблемних аспектів звернення до Європейського суду з прав людини, можемо відзначити:

1. Строк подачі заяви: 4 місяці від дня порушеного права, але не пізніше 16 січня 2023 року;
2. Докази щодо права власності на пошкоджене майно;
3. Докази щодо факту руйнування чи пошкодження майна (акт про пошкоджене/зруйноване майно; акт про пожежу тощо).

Література:

1. Цивільний кодекс України: Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

2. Кодекс цивільного захисту України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2013 – № 34-35 – ст. 458. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>

3. Рішення Солом'янського районного суду м. Києва від 14.03.2023 р. у справі № 760/18699/20 2/760/2769/23. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/110665874?from=%22%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B8%22%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%83%22> (дата звернення: 17.05.2023).

4. Рішення Богородчанського районного суду Івано-Франківської області, від 14.03.2023 р. у справі № 338/929/22. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/109627244?from=%22%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B8%22%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%83%22> (дата звернення: 17.05.2023).

5. Бурлака І. В. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої без вини: [монографія] / І. В. Бурлака. – Х.: Право, 2016. – 200 с.